

• LEYLAND SİLİDEKİ 4 FAŞİST LİDERE OTOMOBİL HEDİYE ETTİ

Leyland firması, Silideki Askerî Cuntanın dört liderine MG tipinde birer spor otomobil hediye edildiğini doğrulamakla birlikte otomobillerin «ülkenin iktisadî durumunu düzeltmesine yardım» amacıyla verildiğini belirtmiştir.

Firmanın Cunta liderlerine otomobil hediye etmesi muhalefetteki işçi Partisinin sözcüsü ve işçi sendikaları kongresi (TUC) Genel sekreteri tarafından şiddetle kınanmıştır.

Cumhurbaşkanı Ailende yönetimi sırasında Leylandın Silideki tesislerini kapatması emredilmiş, ancak bir darbe sonucu Allendeyi deviren askerî komutanlar firmanın ülkedeki faaliyetlerine devam etmesine izin vermişlerdir.

işçi Partisinin dışişleri sözcüsü Judith Hart, Leyland yöneticilerini firmanın Silideki faaliyetlerini sürdürmesine izin verdikleri için Cunta liderlerine otomobil hediye etmekle suçlayarak, «Şilili faşist generallerin bu dört MG den mahrum bırakılabilecekleri konusunda ümitvanım» demiştir.

Leyland firması otomobillerin firmanın Silideki kolunun karan ile ve yeni yönetime iktisadî yardım kampanyası çerçevesinde bağış olmak üzere hediye edildiğini bildirmiştir. Şili Leyland firmasının hisse senetlerinin yüzde 47 sinin Sililere ait olduğu bildirilmektedir.

Bir çok yabancı firmanın Silideki iktisadî durumu düzeltme kampanyasına katıldığı ve bağışların ana firmanın Şili yöneticilerinin tutumunu onayladıkları anlamına gelmediği belirtilmiştir.

(2 Kasım, Yeni Ortam)

SİLİDE ENFLASYON YIL SONUNDA YÜZDE 1600 Ü BULACAK

Şili askerî hükümeti, geçenlerde, ülkede hayat pahalılığı artışının 1973 yılı sonunda yüzde 1600 ü bulacağını açıklamıştır. Bu açıklamayı bizzat yapan askerî cunta başkanı Augusto Pinochet, Şilililerin en azından bir yıl kemerlerini sıkmalarını gerektiğini söylemiştir. Yiyecek ve diğer ihtiyaç maddelerinde uzun bir süre kıtlık çekileceğini de sözlerine ekleyen, Şili cuntasının başkanı, iki üç yıl içinde mutluluk ve refaha erişebilmesi için halkın buna katlanması gerektiğini belirtmiştir.

General Pinochet gelecek yü enflasyonun yüzde 100 ü aşması önlenirse Şili

geçen ay

hükümetinin, Almanyamn İkinci Dünya Savaşından sonra yarattığı mucizeden de büyük bir işi başarmış olacağını söylemiştir.

öte yandan Şili hükümet sosyal durumu düzenliyecek bir tasarımı inceledikleri, ni açıklamıştır. Bu tasan, askeri darbeden önce Ailende rejiminin kontrolü altında bulunan işçi yönetici ve senet sahiplerine bazı inancalar vermeyi öngörmektedir.

(12 Kasım, Günaydın)

AMERİKA VE KANADA BANKALARI SİLİYE 150 MİLYON DOLARLIK KREDİ AÇIYOR

10 Amerikan ve 2 Kanada bankası Siliye özel kredi teklif etmişlerdir. Silideki marksist koalisyon hükümeti bir askerî darbe ile devrildikten sonra bu ülkeye çeşitli özel şirketlerin açtığı krediler 150 milyon dolar (2,1 milyar TL) bulmuştur. Bu kredilerin içinde en önemlisi Amerikan Manufacturers Hanover şirketi, nin açtığı 20 milyon (280 milyon TL) kredidir. Bu kredilerin ödenmesi için üç yıla kadar vade verilmiştir.

Eduardo Frei hükümetinin iktidarda olduğu 1964-1970 döneminde Siliye yabancı bankaların açtığı krediler 300 milyon dolar (4,2 milyar TL) bulmaktaydı. Ne var ki Ailende iktidara gelince bütün krediler kesilmişti.

(16 Kasım, Günaydın)

9 ASLANTAŞ BARAJI İHALE VE PROJESİYLE İLGİLİ BAZI «KAYIRMA» İDDİALARI ORTAYA ATILDI

Gökçekaya Barajındaki gecikmenin yankılan devam ederken, bir başka baraj projesinin de kasden geciktirildiği öne sürülmekte ve bu gecikmeden DSİ Genel Müdürü sorumlu tutulmaktadır. Söz konusu proje Ceyhan nehri üzerinde kurulması planlanan ve inşaata başlanması için 1971 yılından beri devlet bütçesine ödenek konan «Aslantaş» barajıdır.

öğrenildiğine göre baraj ihalesi, DSİ Genel Müdürü tarafından görevlendirilen bir «özel komisyonun» saptadığı beş firmadan birine karşılıklı pazarlık sonucu verilecektir. Bu beş firmanın sıralanışında önceliği, Morrison şirketin bir yan kuruluşu olan «International Engineerine Co.»adlı Amerikan firması almıştır.

Aslantaş Barajı, bir yandan taşkın kontrolü, bir yandan da enerji üretimi amacıyla projelendirilmiş bir yatırımdır ve yukarda belirtildiği gibi, inşaata geçilmesi için 1971 yılından beri bütçede ödenek ayrılmaktadır.

Bir buçuk milyon dekarlık Ceyhan Ovasının sulanmasını sağlayacak ve yılda 500 milyon kilovatsaat elektrik enerjisi üretecek olan baraj; projeleri iki yıl önce tamamlandığı halde, ihale hazırlıkları DSİ Genel Müdürü Hazım Tütüncüoğlu tarafından, baraj m Dünya Bankasınca finanse edileceği gerekçesi ile durdurulagelmiştir.

Gerçekten de, Ceyhan Ovası Sulamalarının Dünya Bankası tarafından finanse edilmesi, 1973 Mart ayında Dünya Bankası ile Türk hükümeti arasında imzalanan bir anlaşma ile öngörülmüştür.

Ne var ki; azami yüksekliği 90 metre olarak planlanan dolgu tipi Aslantaş Barajı boyutlarındaki barajlar, genellikle DSİ nin ilgili dairesi olan Barajlar Dairesince projelendirilmekte ve inşaatları da Türk müteahhitleri tarafından yapılmaktadır. Dünya Bankası ile imzalanan kredi anlaşması uyarınca ise, inşaatın kontrolünü yapmak üzere yabancı bir mühendislik firmasının tutulması, gerekmektedir. Bu yabancı firmanın kontrol hizmetinde, yalnız yabancı teknik elemanlara ödenecek 2 milyon dolarlık bir meblâğ da kredi anlaşmasında yer almıştır.

Aslantaş Barajının projeleri bir Türk-Belçika firmasıyla bir Kanada firmasında oluşan ortaklığa yaptırılmıştır. Bu nedenle inşaatın kontrol ve mühendislik hizmetlerinin de aynı ortaklığa verilmesinin DSİ nin şimdiye dek sürdürdüğü uygulamalar gereği olduğu belirtilmektedir. Ancak, Genel Müdür Tütüncüoğlu, dışardan beş firma saptamış ve bu firmaları pazarlığa çağırmıştır.

İlgililer Genel Müdür Tütüncüoğlunun bu tutumunu «Acayip bir usul» biçiminde nitelendirmektedirler.

Bu yeni yöntem uyarınca; firmalardan, önce çeşitli bilgiler istenmekte, bunlar uyarınca firmalar arasında bir öncelik sıralanması yapılmakta ve daha sonra, bu sıraya göre firmalar ile karşılıklı fiyat pazarlığına girilmektedir. Oysa şimdiye dek sürdürülen uygulamada, ilân suretiyle firmalar çağırılmış ve teklif istenecek olanlar bir teknik komisyon tarafından seçilmiştir. Sıralamada, önceliği alan firmanın genellikle işi de aldığı yine ilgililer tarafından ifade edilmekte bu yöntemin Dünya Bankası gibi kuruluşlar tarafından pek tutulduğu ve yabancı elemanlara büyük ücretler ödenmesini sağladığı bildirilmektedir.

DSİ ilgililerinden öğrenildiğine göre, Aslantaş Barajının mühendislik sözleşmesinin yapılması için Genel Müdür Tütüncüoğlu, «Çok özel ve konuyla uzaktan yakından ilişkisi olmayan kimselerden ibaret» bir komisyon kurduştur. Komisyon başkanı ve teknik üyelerinin DSİ ye yeni ve sırf bu iş için alınmış kimseler olduğu, ayrıca aralarında DSİ ye karşı inşaat işleri yapan ve idare ile aralarındaki hesaplar kesilmemiş kişilerin de yer aldığı öne sürülmektedir.

Komisyon teklif verecek beş firmayı şu öncelik sırasına göre saptamıştır: 1) International Engineering Co. (Amerikan firması), 2) Electro - Watt - Dolsar (İsviçre . Türk Ortaklığı), 3) Energo Project (Yugoslav), 4) Coyne et Bellier (Fransız), 5) Acres - Syndibell (Kanada . Belçika Ortaklığı).

İlgililer, özel komisyonun yaptığı sıralamada şu hususların dikkati çektiğini belirtmişlerdir:

— Baraj projesini yapan ve projenin yerel koşulların en iyi bilen firma, en son sıraya getirilmiş ve şansını yitirmiştir,

— öncelik sırasında bir numarayı alan Amerikan firması, Morrison şirketinin bir yan kuruluşudur.

geçen ay

— İkinci sırayı alan İsviçre firmasını Türkiye temsilcisi, DSI Genel Müdürü Tütüncüoğlunun yakını ve sınıf arkadaşıdır.

Aslantaş Barajı ihalesi hakkında bilgi veren ilgililer, yukarıda anlatılan işlemlerden Enerji Bakanının haberdar olup olmadığını merak ettiklerini söylemişlerdir.

(16 Kasım, Cumhuriyet)

(20 Kasım, Barış)

PETROL DAĞITIM HAKKININ TPAO NA VERİLMESİ İSTENİYOR

Uzmanlar yabancı petrol şirketlerinin tutumu karşısında, petrol dağıtım hakkının TPAO na verilmesinin zorunlu hale geldiğini belirtmektedirler.

Yeni Ortamda daha önce de belirtildiği gibi, yabancı petrol şirketleri Orta Doğu bunalımından yararlanarak, 1967 den bu yana zam yapılmamış olan ham

petrol ve petrol ürünleri fiyatlarına zam yaptırmak için giriştikleri çabalan yoğunlaştırmışlardır. Yabancı şirketler gerçekten bir süreden beri Ataş rafinerisi kapasitesini düşük çalıştırmaktadırlar. Bunun nedenleri ise şu noktalarda toplanmaktadır:

Türkiyede bugün kurulu dört petrol rafinerisi vardır. Bunların üçü bir devlet kuruluşu olan TPAO'na aittir. Dördüncü rafineri ise yabancı şirketlerindir. TPAO'na ait Batman rafinerisinin kapasitesi 1 milyon ton, İpraş rafinerisinin 5,5 milyon ton, Aliğa rafinerisinin ise 39,5 milyon tondur. Bu rafinerilerden 1973 başında işletmeye açılan Aliğa hariç olmak üzere, öbürleri tam kapasite ile çalışmışlar ve ihtiyaç fazlası petrol ürünlerini iyi fiyatlarla dünya piyasasına ihraç etmişlerdir. 1973 yılında Aliğanın devreye girmesiyle, Türkiyede devlete ait rafinerilerin kapasitesi, 10 milyon tona erişmiştir. Buna karşılık 4,4 milyon ton kapasitede olan yabancı şirketlerin elindeki «Ataş» rafinerisi nedense kapasitealtı çalıştırılmıştır. Buna neden olarak, özellikle Aliğa rafinerisinin devreye girmesinden sonra, devlet rafinerileri kapasite fazlası olan petrol ürünlerinin dünya piyasasına satma yoluyla iç piyasada düşük fiyatla sattıkları petrol ürününden sağladıkları geliri denkleştirme olanağını bulmaktaydılar. Buna engel olmak ve ürün fiyatlarını ve de ham petrol fiyatlarını yükseltmek isteyen yabancı petrol şirketleri, kapasitelerini kullanmamayı tercih etmişler, yıllık 2,8 milyon tonluk bir işletme durumuna geçmişlerdir. Bununla anlaşılan, devletin sahip olduğu rafinerilerin petrol ürünü ihraç ederek sağladıkları iç satış fiyat dengesini baltalamak amacı güdülmektedir, özellikle son beş aydır, bu tutumlarını sürdürdüğü anlaşılan yabancı şirketler, son durumda petrol ihtiyacı yönünden şu durumu da yaratmışlardır:

Türkiye Petrolleri AO (Batman - İpraş - Aliğa) 9,6 milyon ton, yabancı şirketler 2,8 milyon ton, toplam : 12,4 milyon ton.

Burada görüldüğü gibi, petrol ürünleri ihtiyacının yüzde 22 sini karşılama durumunda bulunan ve bunu sağlamaları kanunda belirtilen yabancı şirketler, Ataş rafinerisini tam kapasite ile çalıştırdıkları takdirde yüzde 31 oranında karşılama olanağına sahiptirler. Ancak, gerçek durum, daha da şaşılacak bir nitelik taşımaktadır.

Türkiyede petrol ürünleri satışının yüzde 70'e yakın bir oranı yabancı şirketlerin elinde bulunmaktadır. Türkiye ihtiyacının en fazla yüzde 31 ini karşılama olanağına sahip bulunan yabancı şirketlerin dağıtım organları aracılığı ile ve geri kalan ihtiyaçlarını devlet rafinerilerinden karşılayarak Türkiyede petrol ürünü piyasasını ellerinde tutmaktadırlar.

1961 yılından bu yana Petrol Ofisine verilmesi gereken statünün bir türlü verilmeyişi, TPAO'nun 1964'te giriştiği dağıtım şebekesinin 1967'de AP iktidarınca verilen bir emirle Petrol Ofisine devredilişi ve devlet kuruluşlarının bu alandaki gelişme olanaklarının yabancı şirketlerce engellenmesi bu son durumun ortaya çıkmasının başlıca nedenleri arasında görülmektedir.

öte yandan Ataş rafinerisinin, petrol kanununa göre, verilmiş olan rafineri belgesinde öncelikle yurt petrol ürünleri ihtiyacını karşılaması, rafineri kurucularına görev olarak verilmiştir. Bu şartın yerine getirilmemesi ise, belgenin iptalini gerektirmektedir, özellikle belge üç şirket arasında bölünmüş olduğundan yükümlülüğünü yerine getirmeyen şirketin belgesinin iptal edilerek işletme hakkının TPAO na satılması en uygun çözüm yolu olarak gösterilmektedir.

(2 Kasım, Yeni Ortam)

«ORTAKPAZARA SİYASAL NEDENLERLE GİRİLDİ»

İktisadî Kalkınma Vakfının Ortakpazar konusunda İstanbul'da düzenlediği toplantıya sunulmak üzere Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından hazırlanan tebliğde Ortakpazarla ilgili olarak her kademedede alınmış olan kararların teknik ve ekonomik çalışmalara dayandırılmadığı ileri sürülmüştür. DPT, bütün kararların siyasî nedenlerle alındığı ve çeşitli aşamalarda ciddi bir pazarlıkla Ortakpazardan sağlanabilecek tavizlerin Dışişleri Bakanlığının «her ne şartla olursa olsun Ortakpazara girmek» şeklinde özetlenen tutumu yüzünden elde edilemediği görüşünü savunmuştur.

İktisadî Kalkınma Vakfının düzenlediği toplantının programında Devlet Planlama Teşkilâtının görüşlerin İktisadî Planlama Dairesi Başkanının açıklayacağı yazılmıştır. Fakat toplantı gününde seminerde Planlama Teşkilâtından kimse bulunmamıştır. Yalnız Teşkilâtın hazırlanmış olduğu tebliğ İktisadî Kalkınma Vakfı yöneticilerine verilmiştir.

DPT nin tebliğinde, Türkiye'nin Ortakpazara girmek için müracaatını 1959 yılında yaptığı bildirilmektedir. Ortakpazarla ilgili olarak devlet arşivinde bulunan ilk çalışma ise 1963 tarihini taşımaktadır. Bu dokümanda Ortakpazara katılma isteği iki gerekçeye dayandırılmıştır. Bunlardan biri «Türkiye'nin Batı dünyasına mensup oluşu»; diğeri ise «Türkiye'nin ihracatının yüzde 35'inin Altılara dönük bulunmasıdır». Tebliğ bu bilgileri verdikten sonra şöyle devam etmektedir:

«Bu dokümanda belirtilmemiş olmasına rağmen Türkiye'nin Ortakpazara giriş kararında Yunanistan'ın Temmuz 1959'da AET'ye yaptığı müracaatın çok etkili olduğu düşünülmektedir. Türkiye'nin AET'ye Yunanistan'dan 23 gün sonra müracaat etmiş olması ve müracaattan önce, ortaklık ilişkilerinin Türk ekonomisine getireceği yükümlülük ve yararların çok ciddi bir şekilde hesaplanmamış • bulunması, bu izlenimi kuvvetlendirmektedir.»

Planlamanın tebliğinde Ankara Anlaşmasının hazırlık dönemini 1975 yılına kadar uzatma imkânını verdiğini fakat bu imkândan yararlanılmayıp 1970 kasımında katma protokolün imzalandığı belirtilmektedir. Bu karardan da ciddi bir teknik çalışmaya dayandırılmadığına işaret eden tebliğ «hazırlık dönemini sona erdiren karar da, ortaklığa giriş karar gibi daha çok siyasal nedenlerle alınmıştır» demektedir. Hazırladıkları dokümanda Ortakpazarın sadece dış ticaret açısından değil aynı zamanda Türkiye'nin sanayileşme imkânları bakı-

mmdan da değerlendirilmesi görüşünü savunan plancılara göre imzalanan katma protokolda Türkiye'nin sanayileşmesini engelleyen bir çok hüküm bulunmaktadır. Devlet Planlama Teşkilâtı, katma protokolün gümrük indirimleriyle ilgili hükümlerini, Türkiye'de petro kimya da dahil kimya, makina imalat ve madeni eşya sanayiinin geliştirilmesini engelleyici özellikte bulmakta ve Türkiye'ye çıkışlı bazı sanayi mallarına Ortakpazarın koyduğu sınırların yumuşatılması gerektiği görüşünü savunmaktadır.

Planlama Teşkilâtının tebliğinde Üçüncü Beş Yıllık Plana «yabancılar tarafından» yöneltilen eleştiriler de özetlenmektedir. Dokümanda, «bu eleştirilerin bir kısmı, Türkiye'nin Üçüncü Planda tarım sektörünü ihmal ettiğini; diğer kısmı ise ihracatın teşvikine gereken ağırlığı vermediğini ileri sürmektedir» denmektedir. Plancılar, her iki argümanın da aynı sonucu doğurduğunu ve Türkiye'nin kalkınma çabalarını «tarım, hayvancılık, tekstil, gıda, basit metal ürünler, ormancılık, lâstik, seramik, cam sektörü» gibi sektörlerde yoğunlaştırması anlamına geldiği görüşünü savunmaktadırlar. Plancılara göre böyle bir tercih Türkiye'nin hızlı gelişme isteğinden vazgeçmesi demek olmaktadır. Bu ise, DPT nin dökümanında belirtildiği gibi, artık TBMM kararı haline gelmiş olan Üçüncü Plan ilkelerine aykırı düşmektedir.

Tebliğden anlaşıldığına göre Planlama Teşkilâtı, Türkiye'nin Ortakpazardan yararlanması için her şeyden önce öngörülen hız ve biçimde sanayileşmesinin gerçekleştirilmesi ve Ortakpazar ilişkilerinin bunu engellememesi gerektiği görüşünü savunmaktadır. Tebliğin dikkatli ifadesine rağmen plancıların bu konuda ciddi endişeleri olduğu anlaşılmaktadır.

(3 Kasım, Cumhuriyet)

• KANADAYA DAVETLİ GİDEN PTT HEYETİNİN AYRICA YOLLUK ALDIĞI SAPTANDI

PTT ile Northern arasında kurulan NETAŞ Telekomünikasyon AŞ 5 yıllık dönemini bitirip ikinci 5 yıla girerken, bazı yeni teşebbüslerini gerçekleştirmek için PTT nin icra, karar organları ile bu kurumu denetlemekle görevli Ulaştırma Bakanlığının üst kademe organlarını Kanadaya davet etmiş ve bu davet yerine getirilmiştir.

Bu davete Ulaştırma Bakam, Müsteşar ve müsteşar yardımcısı ile Teftiş Kurulu Başkan katılmışlardır.

Sessiz sedasız yapılan bu Kanada gezisinin masraflarını adı geçen firma karşılamış, ancak ilgili zevat ayrıca PTT Genel Müdürlüğünden de harcırah almıştır.

PTT den de Yönetim Kurulu üyeleri ve başkanı harcırah alarak Kanadaya gitmişlerdir.

PTT nin icra organı olan ve bu işe imza koyan PTT Genel Müdür ve yardımcıları, Teknik İşler Dairesi Başkanı, Malzeme Dairesi Başkanı ve Maliye Muha-

geçen ay

sebe Dairesi Başkanının da bulunduğu 14 yüksek dereceli görevlinin arasında Teknik Daire Başkanından gayri bir teknik elemanın alınmaması ulaştırma ve PTT camiası içinde hoş karşılanmamıştır.

Yabancı firma, mukavelede yer alan ancak gerçekleştiremediği «yerli yüzde oranı» ile, kurduğu santrallarda milyonları aştığı ileri sürülen «gecikme cezaları»nı bu geziden sonra tatlı bir sonuca bağlamıştır.

Yabancı firma bununla kalmayıp yeni bazı siparişler de almıştır. Takipsiz olarak, kuranportör multiplex teçhizatı için bir anlaşma da yapılmıştır. Bu anlaşmanın bedeli 625841,39 Kanada dolandır. Öne sürüldüğüne göre bu teçhizat halen PTT Araştırma Laboratuvarında % 85 i yerli ve % 50 ucuz olarak bol miktarda yapılmaktadır.

PTT, milyonlarca lira harcayarak yaptığı Eğitim Merkezindeki bütün teknik elemanları bilinmeyen nedenlerle başka yerlere atamış, buna karşın Northern aracılığıyla Bell şirketinden yüksek ücretlerle yabancı uzmanlar getirtmiş ve görevlendirmiştir. Oysa Eğitim Merkezi (İTÜ) Birleşmiş Milletler tarafından desteklenmekte, eğitimci uzmanların parası da onlarca ödenmekte iken, nedenle bu yol daha uygun bulunmuştur.

Dışardan anlaşmalı olarak getirilen uzmanlar çok yüksek ücretlerle çalıştırılmakta, bir yandan da bu işleri yerli elemanların yapamayacağı havası verilmekte buna paralel olarak Northern ve etkili yerli kişilerin katılmasıyla kuru. lacak şirketin bakım, proje ve plan işlerinin de yaptırılmasına yoğun bir çaba gösterilirken, seçimlerde beklenen sonucun alınmaması bu çalışmalarını biraz yavaşlatmıştır.

Bu konuda yapılan toplantılarda söz alan Türk teknisyenleri, kendilerinin yapabildikleri bu işler için dışardan neden yüksek ücretlerle teknik eleman getirildiğini ortaya atmışlar, ancak Bakanlık Müsteşarı, ödenen paranın önemli olmadığını belirtmiştir. Türk teknik elemanları kendilerinin 2-3 bin liraya çalışıp aynı işi yaparken, yabancı teknik elemanlara otuz - kırk bin lira civarında para ödenmesini kınamışlardır.

Bazı yetkililer, bu konunun en ayrıntılı biçimde dökümünü kapsayan bazı belgeleri bir rapor halinde düzenlemişlerdir. Bu raporun kurulacak yeni hükümete sunulacağı bildirilmektedir. Raporda, Kanadaya giden yüksek dereceli memurlardan başlayıp en ufak kademedeki personele varıncaya kadar kürk armağan edilip edilmediği de yer almaktadır.

(7 Kasım, Cumhuriyet)

KANADA TELEFON FİRMASININ AFFEDİLEN BORCU 7 MİLYON

Ulaştırma eski Bakanı Rıfık Danışman (AP Erzurum) zamanında Kanadaya giden Ulaştırma Bakanlığı ve PTT yetkililerinin, bu geziden sonra, bir Kanada firmasının Türkiyede yaptığı taahhütlerin gecikmesiyle ortaya çıkan ve affedilen borcun 7 milyon Ura olduğu bildirilmektedir.

Kanada firmasının taahhütlerini zamanında yerine getirememesi nedeniyle taahhütnameye yer alan ceza 7 milyon lirayı bulmuş, ancak Kanada firması Ulaştırma eski Bakanı Rıfki Danişman başta olmak üzere Bakanlığın yüksek kademeli görevlileri ile PTT den bir heyetin Kanadaya yaptığı davetten sonra bu borç Müdürler Kurulu tarafından affedilmiş, üstelik firmaya yeni siparişler verilmiştir.

Ulaştırma eski Bakanı Rıfki Danişman, Ulaştırma Bakanlığı Müsteşarı Ekrem Ceyhun, PTT Genel Müdürü Hicri Göçeoğlu, Teknik Daire Başkanı Fadıl Sanoğlunun Kanada firmasının davetlisi olmasına rağmen, ayrıca Devletten harcırah da aldıkları yolundaki Müfettiş raporlarının sonucu bugüne kadar işleme konulmamıştır. Ayrıca olaydan sonra bu konuda Başbakan ve Ulaştırma Bakanına soru yönelten İçel eski bağımsız milletvekili Celâl Kargılının yazılı olarak cevaplandırılmasını dilediği bu önergeye halen cevap da verilmemiştir.

Aynı firma daha sonra ikinci grup olarak Ulaştırma Bakanlığı müsteşar muavini Ali Turaçlının başkanlığında PTT Müdürler Kurulu üyesi Fethi Bozkurt, Ze. ki Günsoy, Genel Müdür Teknik Muavini Ergun Orçun, Maliye Muhasebat Daire Başkanı Emin Helali Kanadaya davet etmiş, bunu üçüncü grup olarak Ulaştırma Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkan Nafi Satıroğlu, PTT Müdürler Kurulu üyesi Ruhi Orbay, Sadi Eldem ve Genel Müdür İdari Muavini Muhittin Elker ile Malzeme Dairesi Başkanı Feridun özdikici izlemiş, bunlar da Kanada firmasının davetlisi olarak 15 gün Kanadada kamuslardır.

Kanada firmasının taahhütnameye yerine getirmediği için biriken 7 milyonluk borcunun affedildiği, soruşturmaya neden olmuş, işlem, aradan aylar geçmiş olması rağmen sonuçlandırılmamıştır.

Öğrenildiğine göre Bakanlıkta «uyutulduğu» iddia edilen teftiş raporlarının gün ışığına çıkarılmasıyla altında yatan nedenlerin anlaşılacağı Bakanlık ve PTT çevrelerinde öne sürülmektedir.

- Öte yandan halen Ulaştırma Bakanlığında bulunan Sabahattin Özbek, bu geziyle ilgisi bulunmadığını dün telefon ederek hatırlatmıştır. Yukarıda belirttiğimiz gibi olay, eski Bakan Danişmanın zamamnda geçmiştir.

(8 Kasım, Cumhuriyet)

• ESKİ MERKEZ KOMUTANI TÜRÜNG HAKKINDAKİ İDDİALAR MİLLÎ SAVUNMA BAKANINDAN SORULDU

CHP İzmir Milletvekili ve Parti Meclisi üyesi Süleyman Genç ile CHP Zonguldak Milletvekili Kemal Anadol, Millî Savunma Bakan tarafından sözlü olarak cevaplandırılması istemiyle dün Meclis Başkanlığına verdikleri ortak bir soru önergesinde, Ankara eski Merkez Komutan Tümgeneral Tefik Türüng ile ilgili çeşitli iddiaların doğruluk derecesini, hakkında ne gibi işlem yapıldığını sormuş ve bazı hususların açıklanmasını istemişlerdir.

geçen ay

CHP izmir Milletvekili Genç ve Zonguldak Milletvekili Anadolun dün Meclis Başkanlığına verdikleri soru önergesinde, «Ulusça görevini yerine getirme ve yurt güvenliğini sağlamasını dilediğimiz Türk Silâhlı Kuvvetlerimizin her üyesine gölge düşmemesi temel isteğimizdir. Silâhlı Kuvvetlerimize gölge düşürecek davranışların önlenmesi herkesten çok yasama organında sorumluluk taşıyan bizlerin görevidir» denildikten sonra, Millî Savunma Bakanından şu noktaların açıklanması istenmektedir:

«. 3 Nisan 1973 tarih ve kişiye özel Merkez Komutanı Tevfik Türlüng hakkındaki şikâyet dilekçesi için, bugüne kadar ne işlem yapılmıştır?»

. Eski Cumhurbaşkanı Tabii Senatör Sayın Cevdet Sunay ve Genelkurmay eski Başkanı emekli Orgeneral Sayın Memduh Tağmaç, dilekçede iddia edildiği gibi, Ankara Merkez Komutanı Tümgeneral Tevfik Türlünge özel imkânlar sağlamışlar mıdır?

. Merkez Komutanı Tümgeneral Tevfik Türlüngün Sıkıyönetim süresi içinde ve Merkez Komutanlığı görevi sırasında kaç subay ve assubay görevinden alınmış veya başka görevlere atanmıştır?

. Dilekçede, ifade edilen Maltepe Bölge Komutanlığı Gazinosuna alınan 800 TL Milangaz ocağının faturası kaç nüshadır, nüshalar birbirine uymakta mıdır, faturalar kimler tarafından kaç kez ödenmiştir?

. Şikâyeti ileri sürdüğü gibi, MSB, Merkez Komutanlığına 40000 TL ödenmiş midir?

. Merkez Komutam Tümgeneral Tevfik Türlüng, Genelkurmay Başkanına, Sıkıyönetim süresi içinde, günlük ve eski Cumhurbaşkanı Sunaya haftalık raporlar vermek zorunda mıydı? Dilekçede, belirtildiği gibi bu raporlar karşılığında Cumhurbaşkanlığından 200000 TL almış mıdır?

. Bir karaborsacı tüccar, dilekçede ifade edildiği gibi, içinde margarin yağı bulunan kamyonun müsadere edilmesi üzerine Tümgeneral Tevfik Türlüng ile, yakınlığını ileri sürerek Merkez Komutanlığında görevli subayları tehdit etmiş midir?

Merkez Komutanı Türlüngün müdahalesi ve emri ile kamyon serbest bırakılarak, olay örtbas edilmiş midir?

İddia edildiği gibi, Tümgeneral Türlüngün örtbas ettiği bu olayın evrakları Ankara Emniyet Müdürlüğü ikinci Şubede bulunmakta mıdır?

. Merkez Komutanlığı kantini, kantin yönetmeliğine uygun olarak işletilmekte midir? Bu kantine, ihalesiz ve şartnamesiz mal bizzat Merkez Komutam tarafından alınmış mıdır?

Yasalara göre gümrükçe el konulan kaçak eşyanın görevli personele karşılıksız olarak dağıtılması mümkündür, ancak, bu gerekçe ile alman kaçak gümrük malları Merkez Komutanı Türlüngün emri ile, Merkez Komutanlığı kantininde satılmış veya halen satılmakta mıdır?

. Merkez Komutanı Tevfik Türüng kendisi için, özel ihtiyaçlarını karşılamak için Maltepe inzibat Karakolu binasında bir daire yaptırmış mıdır?

Bu daire kaç liraya mal olmuştur. Bu dairenin döşeme masrafı nereden karşılanmıştır. Dairenin yapımı eratin eğitimini aksatmış mıdır ve çeşitli lüks inşaatlar nedeni ile erlerin eğitimleri ihmal edilmiş midir, bunun sonucu ölen ve yaralanan er sayısı kaçtır?

. «Alev» adıyla imal edilen soba tutuşturucusu, dilekçede ileri sürüldüğü gibi Merkez Komutanlığı Karargâh Komutanlığında yapıp, satılmış mıdır, bundan elde edilen gelir nerelere kullanılmıştır?

. Merkez Komutam Tevfik Türüng, Selka firmasından ihalesiz sinema makinası almış mıdır?

. Basma da yansıyan deniz motoru Merkez Komutam Tevfik Türüngün emri ile yapılmış mıdır?

Bu motorun yapımı sırasmda, sakat kalan ve yaralanan er olmuş mudur? Bu er ya da erler şikâyetçi olmaması için izne gönderilmişler midir?

Kotranın sahibi kimdir, bu kotra şu anda nerededir?».

(15 Kasım, Cumhuriyet)

50 NCİ YIL SÜSLEMELERİ 300 MİLYONA MAL OLDU

Cumhuriyetimizin ellinci yılı dolayısıyla yurdumuzun çeşitli illerindeki süslemelerin 300 milyon liraya mal olduğu hesaplanmıştır.

Bunların hesabını yapan ve daha sonra da tenkidini yapan bir kurul «300 milyon lirayı caddeleri renklendirmek için sokak ortasına atmak geri kalmış ülkemizin daha da gerilemeye mahkûm olduğunu ortaya koymuştur. Caddelere serpilerek paralarla binlerce memurumuz, işçimiz, ikramiyelerle sevindirilir ve ihtiyacımız olan ağır sanayü dalında 3 veya 4 fabrikaya sahip olabilirdik» demiştir.

50. yıl masraflarının en büyüğü ise Ankara ve İstanbul'da yapılmıştır, İstanbul'da çeşitli kuruluşların sergileri ve caddeleri süsleyen taklar yanında Ankara'da bütün bakanlıklar ve birçok kuruluş sergiler açmışlardır.

(3 Kasım, Günaydın)

• BORCUNU ÖDEMEK İÇİN BİR GÖZÜNÜ SATIŞA ÇIKARDI

Samatyah Köyünden Kerim Aksan bir gözünü 20 bin liraya satışa çıkarmıştır. Aksan, borçlarının çok olduğunu, ödeme imkânına şimdilik sahip olmadığını ileri sürerek bir gözünü satışa çıkardığını açıklamıştır.

(11 Kasım, Tercüman)